

ACC. N:R. *M. 10170* : 1-3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: teol. stud. N. A. Svensson
Härad: Norra Åsbo Adress: box 316, ÖrkeUjunga
Socken: ÖrkeUjunga Berättat av: skräddare Magnus Pålsson
Uppteckningsår: 1946 Född år 1863 i Krängelbygget Ö-a.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör	julseder	s. 1.
	småländska tiggare	s. 1.
	midsommarkvast	s. 2.
	likbäring	s. 2.
	jordbruksredskap	s. 2.
	tranlampor	s. 2.
	<i>vaktspägar.</i>	s. 2.
	spöke	s. 3.
	höseferorna	s. 3.

Skriv endast på denna sida!

1. M. 10170:1.

Berättaren är född i Norra delen av socknen, och har växt upp under mycket fattiga förhållanden. Kom tidigt i kontakt med de väckelseörelser som gingo genom bygden, och har under många år verkat i folkväckelsens tjänst, framförallt som söndagsskollärare i Ev. Fosterlandsstiftelsen. Har lärt skräddaryrket i Strövelstorp och Köpenhamn men har större delen av sitt liv bott i församlingen, där han innehaft skrädderi.

"I min barndom fick man aldrig vetebrö mer än till julen. Då köpte far 5 skålpund vetemjöl, och det skulle räcka julen över. -- I stugan brukade man spika upp enkla julabrev, med motiv från Bibeln, t. ex. Adam och Eva, Josefs silversked, Moses i Nilen, Jungfru Maria, Korsfästelsen m. m. -- Sådana julabrev brukades allmänt i stugorna. De kostade 2 öre st. -- Några julg~~arna~~ar förekom inte när vi var små. Men senare började de komma i bruk. Något glitter fanns inte, utan vi brukade samla zikoriebrev och hängde i, och klippte remsor ur skrivböcker, som vi färgat i tranbär. -- Vi brukade leka mycket inne i stugan på julaftonen. -- På juldagsmorgonen fick vi vars ett juläpple, som far bjöd på sängen. Min bror som var två år äldre än jag hade en gång stulit ett par sådana äpplen ur fars skrin. Far upptäckte det inte förrän på julaftonen, då han gick för att se till sina granna äpplen. Men far blev så ond, att han tog en stor målekäpp och drev oss ut i snön och gav oss stryk. Så det var ingen rolig julafton. För många var särskilt vintern en svår tid, synnerhet i magra år, då brödet tröt. Det brukade vid jultiden komma tiggare i långa rader

LUNDS UNIV.
-FOLKMINNES-
ARKIV

från Småland. Man brukade baka ett särskilt bak om julen, som var avsett för de hungrande. *1869 om särskilt svart mjöl*

Midsommardagen fick man ej ta med händerna på marken, för då visnade händerna. --- Man brukade plocka en midsommarkvast på midsommarafton., bestående av så många arter man kunde hitta. Den hängdes över kakelugnsbänken och användes när djuren blev sjuka.

I Norra delen av socknen bar man alla lik till graven. Bengt Jönsson i Höjaholm var den förste, som hade en fjädervagn. Den brukade gå till låns vid begravningar senare, när brukat att bära liken hade upphört.- Många byar hörde ihop till ett liklag. -Det var ofta besvärligt att bära liken ända uppifrån Krängelbygget och till kyrkan. Det var en gång en gammal skräddare därifrån, som skulle begravas. Vid Järnblåst var det mycket halt, och kistan välte. Locket flög av, och liket satte sig upp med korslagda ben, precis som man hade sett skräddarabstilla på sitt arbetsbord. -Utfärdstal förekom ofta, men präglades inte alltid av något djupare innehåll. Ola Bengtsson brukade hålla sådana tal, men Kalle i Höjaholm brukade säga "det är så man kan spy när de håller tal". --- Sistnämnde man var även den förste i socknen som inköpte en riktig plog. Tidigare var de enda jordbruksredskap, som brukades i socknen, en träplog, en träpinnaharv och en tromlestock. ---I min tidigaste barndom använde man tranlampa i mitt hem. När den bränt en halv timme fick man vädra för att få ut den värsta osen. Till veke brukade man använda sävl

Flera byar brukade hålla vaktepågar gemensamt. Jag vaktade själv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

3. M. 10170:3.

många gånger. -Man körde samman kreaturen vid Långaltemyr, och låg hos Bravsa över natten. Där var frossale (= spöke). -Alla hus var byggda på samma sätt, -mellan bakugnen och muren var ett hål. Men om man fyllde det aldrig så väl om dagen, så började fyllningen alltid falla ner om nätterna, och om morgonen var hålet lika stort igen. - Det var liksom om något passerat genom hålet, för allt var blankslitet "jaha, nu haspar de däruppe, å nu spinner de" brukade de gamle säga då.

Man brukade gå barfota till kyrkan förr i världen. Men de som kom ifrån Krängelbygget och Höjaholm brukade vid nuv. Maria Stenkulas tomt gå in i skogen och ta på sig de medhavda skodonen innan man gick igenom själva byn. Platsen brukade kallas Höseferorna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV